

تعاون، سال بیستم، شماره ۲۰۲ و ۲۰۳، اردیبهشت و خرداد ۱۳۸۸

نهضت‌های اجتماعی و شرکتهای تعاونی: اشاره‌ای به تاریخچه و توسعه این شرکتها

برت فایر بارین^۱
مترجم: حامد محمدی^۲

مقدمه

شرکتهای تعاونی مؤسساتی برای ارائه خدمات اقتصادی به اعضای خود هستند. به لحاظ نظری، در دوران معاصر شکل‌گیری این مؤسسات در کلیه بخشهای اقتصادی و در هر زمان و با هر موقعیت اجتماعی امکان‌پذیر است، ولی تاکنون این امر عملاً تحقق نیافته است، زیرا از نظر تاریخی، رشد و توسعه شرکتهای تعاونی در دوره‌ای خاص و برای فعالیتهای و مناطقی خاص صورت گرفته است. دلایل متعددی برای این امر وجود دارد که یکی از آنها همکاری بیرونی خود تعاونیها و ضرورتهای اقتصادی بوده است. در هر کجا که تعداد زیادی از شرکتهای تعاونی ایجاد شده‌اند، معمولاً اگر اقدامات دولتی [جهت تشکیل شرکتهای تعاونی] انجام نشود، نهضت‌های اجتماعی به وجود می‌آید. البته شایان ذکر است که در بررسی

۱. استاد تاریخ و رئیس مرکز مطالعات تعاون در دانشگاه ساسکاچوان، کانادا

۲. کارشناس ارشد مدیریت دولتی، مدرس گروه مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی قائم شهر
e-mail: mohammadi_iau@yahoo.com

دیدگاه‌های کنونی نسبت به رشد و پیشرفت شرکتهای تعاونی و نیز در درک صحیح شرکتهای از تاریخچه خودشان، اهمیت نهضت‌های اجتماعی نادیده گرفته شده است. در کشورهای توسعه یافته که نهضت تعاونی به رشد کامل رسیده است، گرایش شرکتهای تعاونی برای به رسمیت شناخته شدن در جامعه بیشتر می‌گردد و در این حالت، مفهوم نهضت‌های اجتماعی کم‌رنگ و حتی گاهی فراموش می‌شود. در کشورهای در حال توسعه، دولت همواره بدون توجه به نهضت‌های اجتماعی پیرامون، اقدام به تأسیس شرکتهای تعاونی کرده است. برای درک بهتر نقش نهضت‌های اجتماعی در تشکیل شرکتهای تعاونی لازم است تاریخچه این شرکتهای را با دلالت‌های ضمنی مستقیم برای تمام علاقه‌مندان به تأسیس شرکتهای تعاونی جدید یا احیای انواع قدیمی آن، مورد بازنگری قرار دهیم.

بازنویسی تاریخچه شرکتهای تعاونی

نامیر^۱، مورخ انگلیسی، می‌نویسد: «مورخان حوادث گذشته را حدس زده و آینده را به خاطر می‌آورند». این نکته نیز در کلیه امور از جمله سوابق شرکتهای تعاونی صادق است. شرایط کنونی زندگی ما نتیجه حوادث گذشته است. هنگامی که به تاریخ می‌اندیشیم در واقع می‌کوشیم چگونگی پیدایش جهان [یا در اینجا شرکتهای تعاونی] را به تصویر بکشیم. ثبت تاریخ به معنای سفری تخیلی از دنیای شناخته‌ها به سرزمین ناشناخته‌هاست. ما براساس شرایط کنونی خود به ساخت گذشته می‌پردازیم.

ثبت تاریخ شرکتهای تعاونی چه در کتابهای قطور تاریخی و چه در جزوات مختصر روابط عمومی، برای بیان تاریخچه تأسیس این شرکتهای ضروری است. در واقع، شرکتهای با این کار هویت اصلی خود را نمایان می‌سازند، زیرا همه افراد باید بدانند که این شرکتهای چگونه به وجود آمده‌اند. به نظر می‌رسد اغلب شرکتهای تعاونی رضایت‌مندی خوبی داشته‌اند، با این حال مطالعه هرگونه سوابق ملال‌آور این مؤسسات مفیدتر از بررسی خود سازمان است. از

1. Namier

سویی شرکت‌های تعاونی نیاز به یادآوری رویدادهای گذشته دارند تا از اشتباهات خود درس بگیرند.

تاریخچه اغلب شرکت‌های تعاونی مربوط به سابقه سازمانی آنهاست، بدین ترتیب که فعالیت روزمره این شرکتها گام به گام در قالب یک شرح حال (بیوگرافی) سازمانی دنبال می‌شود تا چگونگی تأسیس مراحل رشد و پیشرفت آنها نمایان شود. در حقیقت، هدف اصلی از ذکر این سوابق تاریخی نشان دادن چگونگی رشد، توسعه و موفقیت شرکت‌های تعاونی است. سوابق تاریخی در زمینه شکست شرکت‌های تعاونی نسبتاً محدود بوده و این امر از لحاظ علمی تأسف‌برانگیز است. در این باره باید گفت معمولاً خود شرکت‌های تعاونی هستند که مسئولیت ثبت نوشته‌های تاریخی را تقبل می‌کنند.

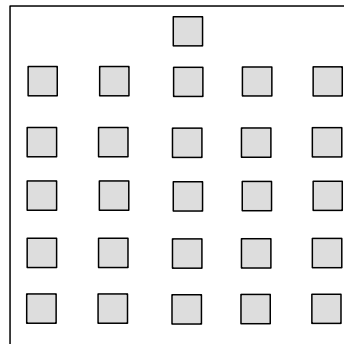
تاریخچه تأسیس شرکت‌های تعاونی به طور کلی برای توسعه این شرکتها ضروری است ولو اینکه مختصر و حتی در حد یک بند در گزارشی سالانه باشد.

شرکت‌های تعاونی، ساختاری مستقل و بی‌نیاز دارند و توسط افراد و از طریق مشارکت و کار گروهی ایجاد می‌شوند تا با مشکلات اجتماعی روبه‌رو شوند و یا بازار خاصی را در دست گیرند؛ البته این نظر کاملاً معقول و صحیح است و بر اساس آن نویسندگان معمولاً بر انگیزه‌های مادی و عمل‌گرا نیز تأکید دارند.

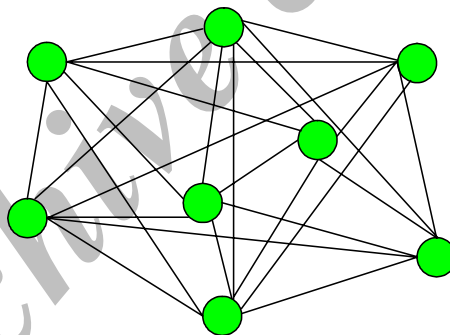
شخصی به نام ماری فولتن^۱ در مرکز تحقیقات و مطالعات شرکت‌های تعاونی، با استفاده از شکل‌های ۱ و ۲ به توضیح و مقایسه مدل‌های صنعتی^۲ و مدل‌های شبکه‌ای^۳ ساختار تعاونیها پرداخته است که البته مدل صنعتی بیشتر در قرن نوزدهم و بیستم رایج بوده ولی مدل شبکه‌ای همچنان اهمیت دارد. سوابق مرسوم سازمانی این شرکتها، ضرورتاً استفاده از مدل اول را القا می‌کند که مدلی معقول و کامل برای مشخص کردن محدوده سازمان است؛ اما هر کجا که تعداد شرکتها در محل و دوره‌های خاص افزایش یافته، استفاده از مدل دوم بیشتر کاربرد و

-
1. Murray Fulton
  2. industrial models
  3. network models

کارایی داشته است. ایجاد و دوام این شرکتها که در شبکه‌ای از تعاملات چند جانبه قرار دارند، همانند صورت فلکی، نتیجه همبستگی گروههای گوناگون است.

شکل ۱. مدل صنعتی

شکل ۲. مدل شبکه‌ای

تفکر محتوایی^۱

سرگذشت شرکتهای تعاونی در زمان حال سنجیده می‌شود. این امر نوعی خودمرجعی ایجاد می‌کند؛ یعنی شرکتها خودشان به بررسی گذشته‌شان می‌پردازند و تنها آن بخشهایی را

1. contextual thinking

منعکس می‌کنند که پاسخگوی شرایط و ویژگی‌های کنونی آنها باشد. آنها با به تصویر کشیدن گذشته خود، در واقع به توضیح مبدأ شکل‌گیری خویش می‌پردازند. ممکن است در ابتدا شرکت‌هایی بر اساس انگیزه‌ها و عقاید مذهبی تأسیس شده باشند، ولی در حال حاضر اهدافی کاملاً دنیوی را دنبال کنند و بدین ترتیب، به نقش مذهب در تاریخچه آنها توجه خاصی نمی‌شود. بنابراین، آنها به توصیف شرایط فعلی خود می‌پردازند و تصاویر شفافی از خاستگاه اولیه‌شان ندارند و حتی گاهی درک آنها در خصوص رشد و توسعه درکی اشتباه و گمراه‌کننده خواهد بود.

کلیه سوابق شرکتها تا حدی از خودارجاعی^۱ مصون نیستند، ولی می‌توانیم میزان و احتمال نتایج گمراه‌کننده را با تعمق در پیشینه شرکتها کاهش دهیم. به تصویر کشیدن وقایع گذشته به معنای تلاش برای ارائه و شیوه‌ای سه بعدی از تجربیات افراد در گذشته است: چیزهایی که میزان اثرگذاری و اهمیت نسبی و تعامل متفاوت آنها مورد توجه قرار می‌گیرد.

این رویکرد، این امکان را به ما می‌دهد تا جایی که ممکن است به ذهنیات و تجربیات مردم گذشته راه پیدا کنیم و در عین حال به تجزیه و تحلیل جهانشان با ابزار و فرصت‌های کنونی پردازیم. برای نوشتن تاریخچه یک شرکت معتبر و معروف مشارکتی، مانند شرکت تعاونی، ملزم به ترسیم روشی هستیم که مدیران، سهامداران و اعضای قدیمی شرکت از آن بهره می‌برند.

برای اینکه متوجه شویم چگونه ممکن است روایتهای گوناگونی از یک واقعه مشابه نقل گردد باید مثالهایی را بررسی نماییم. از جمله شرکت‌های تعاونی در سراسر جهان می‌توان به تاریخچه شرکت راجدیل پیونرز^۲ در سال ۱۸۴۴ اشاره کرد. یک شرح حال این است که شرکت فوق‌فعالت خود را با ۲۸ عضو که برای تأمین مخارج زندگی در مغازه کوچکی به کار بافندگی مشغول بودند، شروع کرد. این شرکت ساده بعدها به صورت شرکتی پیشرفته

1. self-referential
2. Rochdale Pioneers

درآمد. براساس شرح حال‌های دیگر، رشد این شرکت مرهون روحیه خوب اعضا و نیز استفاده از قوانین و اصول درست و وجود ساختار و نظام یکپارچه و دقیق بوده است که موجب شد سایر شرکتها از شیوه و نظام آن تقلید کنند. این روایتی از تاریخ راجدیل است که بر شروع ساده و قواعد صحیح تأکید دارد.

شرح حالی دیگر در مورد شرکت راجدیل بر این نکته تأکید دارد که این شرکت کار خود را تنها با عده‌ای از بافندگان ساده و فقیر آغاز نکرد. نیروهای این شرکت از فعالان سیاسی گروه اونیت^۱ بودند؛ افرادی که سالها تجربه فعالیت در نهضت‌های کارگری و غیره داشتند. رهبران راجدیل افرادی ایدئولوگ بودند که تابع شبکه‌های درونی و دارای فرهنگ مشترک از یک نهضت اجتماعی بودند؛ البته این ایدئولوژی و توانمندیهای آنان بود که به آنها در اداره این سازمانها کمک می‌کرد تا در زمره شرکت‌های مهم جهان قرار گیرند.

به هر روی این سازمان فعالیتش را با ۲۸ بافنده معمولی که از لحاظ اقتصادی در سطح پایینی بودند شروع کرد. باید تأکید کنیم که فعالتهای اونیت با انگیزه‌های ایدئولوژیکی آغاز شده بود که از لحاظ سرمایه اجتماعی^۲ در سطح بالایی قرار داشتند. امکان به کارگیری تجربیات عملی در شبکه‌ها، این سازمان را به موفقیت رساند. به هر حال باید به عواملی که در پیشرفت این سازمان دخیل بودند و روشهای کاربردی آنها توجه کنیم. درباره ارتباط بین شرکت‌های تعاونی با محیط اجتماعی، فرهنگی و سیاسی باید اطلاعات مختلفی به دست آوریم، زیرا این ارتباطات در شکلگیری آنها مؤثرند.

وقتی می‌گوییم شرکت راجدیل به دلیل ارتباط با نهضت سوسیالیست کارگری شکل گرفت، بدین معنا نیست که همه شرکت‌های تعاونی بدین شکل هستند، بلکه انواع مختلفی از نهضت‌های اجتماعی وجود دارد که زمینه‌ای را فراهم می‌کنند تا شبکه‌ها و فرهنگها درون تعداد زیادی از شرکت‌های تعاونی ایجاد شود.

1. Owenite
2. social capital

نهضت‌های اجتماعی و شرکت‌های تعاونی

در متون معتبر به خصوص متون جامعه‌شناسی، نهضت‌های اجتماعی زیادی دیده می‌شود. یکی از تعاریف نهضت‌های اجتماعی عبارت است از: تلاش نه‌چندان سازمان یافته گروه کثیری از مردم برای تغییر فرهنگ حاکم بر جامعه که معمولاً در میان گروه‌های محروم جامعه شکل می‌گیرد؛ زیرا گروه‌های ثروتمند نیازی به سازماندهی نهضت‌های اجتماعی برای تحقق اهدافشان ندارند. نمونه‌های تاریخی از نهضت‌های اجتماعی شامل موارد زیر است: نهضت‌های کارگری^۱، نهضت‌های روستایی و کشاورزی^۲، ناسیونالیست‌های مذهبی و قومی^۳، نهضت‌های زنان و جنبش اعتدال^۴.

در کشورهای توسعه یافته نتایج تمامی این جنبش‌ها در شکل‌گیری و تأسیس شرکت‌های تعاونی نقش مهمی داشته است. انگلستان یکی از این کشورهاست که جنبش‌های کارگری فراوانی در آن دیده شده است. بعد از دهه ۱۸۹۰ کشورهای مثل بلژیک، فرانسه، آلمان و اسکاتلند در این زمره قرار گرفتند.

جنبش‌های کشاورزان در آلمان و دانمارک در تأسیس اولین شرکت تعاونی روستایی نقش بسزایی داشته است. دیگر نهضت‌های کارگری در آمریکا، کانادا، استرالیا و سایر کشورهای توسعه یافته نقشی اساسی در گسترش و توسعه این شرکت‌ها داشته‌اند. این نهضت‌ها براساس جنبش‌ها و ایده‌های انجمن‌های کشاورزی و گروه‌های سرمایه‌گذاری شکل گرفته‌اند. در جاهای دیگر، نهضت‌های اجتماعی و روستایی نیز شکل گرفت که گسترده‌تر از جنبش‌های کشاورزی بودند. برنامه توسعه روستایی هارس پلانکت^۵ در ایرلند آموزش بزرگسالان و آموزش «زندگی بهتر»^۶ با کشاورزی بهتر را ترکیب کرده است. در سال ۱۹۳۰ یک مدل

-
1. labour movements
  2. farmers & rural movements
  3. religious & ethnic-nationalists
  4. womens & temperance movements
  5. Horace Plunketts
  6. better living

کلاسیک ضد نهضت آموزش عالی در نواسکوتیا کانادا^۱ با مخالفت تعدادی از اتحادیه‌های تعاونی اعتباری و کشاورزی و ماهیگیری روبه رو شد.

بسیاری از شرکتهای تعاونی توسط نهضت‌های کاتولیک و دیگر نهضت‌های مذهبی شکل گرفته‌اند. برخی شرکتهای نیز در فنلاند، هلند و دیگر بخش‌های اروپای شرقی، قبل از جنگ جهانی اول شکل گرفتند. در واقع هر دو نهضت مزبور (نهضت‌های مذهبی و ملی) در توسعه شرکتهای تعاونی موندرراگون^۲ در اسپانیای شرقی، نقش عمده‌ای ایفا کردند. جنبش زنان نیز از طریق اتحادیه‌های تعاونی زنان در پیدایش تعاونی مصرف به خصوص در قرن نوزدهم، نقش بسزایی داشت. در این زمینه جنبش‌های میانه‌رو با اینکه چندان دخیل نبودند، ولی اثر خود را بر جای گذاشتند و تا حدی مهم بودند.

با توجه به این توضیحات، مشخص شد مهمترین قطب‌های شرکتهای تعاونی در کشورهای توسعه یافته، در جریان نهضت‌های اجتماعی شکل گرفتند. بنابراین، چگونگی ارتباط این سازمانها با جنبش‌های اجتماعی اهمیت بالایی دارد.

مدلهای نهضت اجتماعی

یکی از مدل‌های مؤثر نهضت اجتماعی را پاتریک دولتر^۳ ارائه کرد، این مدل از سه مؤلفه تشکیل شده است؛ ابتدا ایدئولوژی جامعه مطلوب بر پایه ارزشهای خاص به وجود می‌آید و سپس پیشنهادی برای دستیابی به این جامعه مطلوب ارائه می‌گردد که این امر با الگو یا روشی عملی برای تجهیز و تسهیل نمودن مشارکت اعضا همراه است. نهضت‌های اجتماعی باید به لحاظ نظری تنها با یک ایدئولوژی و عمل مشترک، جهت مشارکت اعضا به وجود آیند و این باید مانند نوعی از خودبرانگیختگی ارادی بی‌ساختار باشد. در حقیقت همه نهضت‌های اجتماعی بعضی از سازمانها را به منظور تمرکز و اداره منابع ایجاد می‌کنند.

1. Nova Scotia Canada

2. Mondragon

3. Patrick Develtere

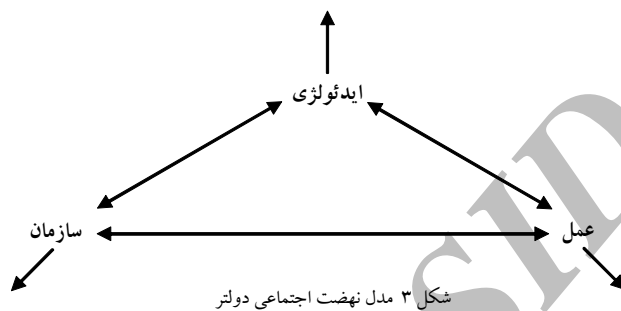

دولتر این مؤلفه‌ها را به صورت یک رابطه تعاملی در نظر گرفته است، به طوری که در هر زمان و برای هر جنبشی یک مؤلفه از حساسیت بیشتری برخوردار است. بر این اساس در همه نهضت‌های اجتماعی نیروی گریز از مرکز به طور ذاتی وجود دارد که نظریه پردازان و مدیران سازمانها همگی سعی در کشش این جنبشها در مسیر اصلی شان دارند؛ با این حال، هر کدام نیازمند دیگری است. تأثیری که این سه مؤلفه بر یکدیگر دارند در واقع هویت نهضت‌های اجتماعی را نشان می‌دهد.

طبق نظر دولتر، تعریف نهضت‌های تعاونی بدین شرح است: «نهضت‌های تعاونی آن دسته از جنبش‌های اجتماعی را شامل می‌شوند که شکلی از اقتصاد تعاونی را برای سوددهی به گروه‌های اجتماعی مورد استفاده قرار می‌دهند تا از منافع در خطر افتاده گروه در صورت عدم واکنش اعضا، حمایت کنند».

بنابراین، شرکتهای تعاونی را تنها می‌توان در ارتباط با ایدئولوژیها و یک محیط اجتماعی اجرایی که تعاونی در آنها شکل گرفته است شناسایی کرد. چنانچه شرکتهای تعاونی در ارتباط گسترده‌تری با نهضت‌های اجتماعی باشند، این امر چه تأثیری در تاریخچه و سوابق آنها خواهد گذاشت؟ بدیهی است یکی از تأثیرات مهم آن می‌تواند روی فرهنگ، زبان، سیاست، عقیده و مذهب و حتی فراتر از آن متوجه تاریخهای نهادی مشترک و ایدئولوژی شرکتهای تعاونی و سایر جنبشهای مرتبط و وسیعتر باشد. توجه بیشتر به آموزش می‌تواند از دیگر تأثیرات مهم آن باشد که روشهای رسمی و غیررسمی آن در جهت توانمندسازی اعضا و اطلاع‌رسانی بسیار مؤثر است. این مسئله حتماً به معنی آن است که در مسیر تاریخ فرهنگی و اجتماعی، علی‌رغم تمامی مشکلات معمول، باید گامهای بیشتری در جهت دستیابی به منابع مورد نیاز برای مستند سازی تعاملات غیر رسمی مردم برداشته شود. در این راستا بی‌تردید برخی از فنون و رویکردهای اجتماعی و فرهنگی تاریخ مورد نیاز است؛ مانند: تجزیه و تحلیل زبان و متن، موارد شخصی و استثنایی که برای روشن ساختن ساختارهای پنهان به کار می‌روند، پنداشت

راههایی که قدرت مقابله با نابرابریها را دارد و گشودن بسته‌هایی از ارزشها و رفتارها که ساخته یک «اقتصاد اخلاقی»^۱ از جمله مشارکت مردم است.

نهضت‌های اجتماعی جدید و شرکتهای تعاونی

آنچه پیشتر در خصوص تاریخچه نهضت‌های اجتماعی و شرکتهای تعاونی بیان شد، همگی به دوره‌های شکل‌گیری نهضت‌های شرکتهای بزرگ تعاونی در کشورهای توسعه‌یافته اشاره دارد؛ یعنی از اواسط قرن نوزدهم تا اواسط قرن بیستم. از ابتدای دهه ۱۹۷۰ بحث‌های جالبی در خصوص «نهضت‌های اجتماعی جدید» و فرق آنها با نهضت‌های اجتماعی کلاسیک به میان آمد. نهضت‌های اجتماعی جدید مثل نهضت‌های شهروندی، فقر‌گریزی، جنبش‌های ضد نژادپرستی، جنبش‌های محیطی، جنبش زنان معاصر و دیگر جنبشها با نهضت‌های اجتماعی قدیمی‌تر تفاوت عمده‌ای دارند، زیرا تمرکز این نهضتها بیشتر متوجه سیاست و فرهنگ است. این نهضتها معمولاً به صورت غیررسمی و مغایر با امور اداری هستند و در میان طبقه متوسط شکل می‌گیرند. به گفته یورگن هابرماس^۲، این نهضتها از هویت گروهی در مقابل خردگرایی زندگی روزمره دفاع می‌کنند.

اگر گفته‌های هابرماس و دیگران درست باشد، پس باید بپذیریم که نهضت‌های اجتماعی قرن بیست و یکم نسبت به اسلاف خود نیاز کمتری به شرکتهای تعاونی دارند و یا این شرکتها باید در انواع و اشکال متنوع‌تر و کاملتری پایه‌ریزی شوند. آیا این روند همان چیزی است که در مؤسسات

1. moral economy
2. Jurgen Habermas

خصوصی فرانسه، ایتالیا و دیگر کشورهای توسعه یافته از لحاظ اقتصادی و اجتماعی روی می‌دهد؟ به عبارت دیگر، هنوز در خصوص تازگی و جدید بودن این شرکتها و اصالتشان شبهه‌هایی وجود دارد. دلیل این شبهات شاید این باشد که در خصوص بیان ویژگیها و مشخصه‌های نهضت‌های اجتماعی گذشته، مثل جنبش کارگری، تا حدی اغراق شده باشد. به احتمال تلاش‌های فرهنگی، کارهای غیررسمی و خودسرانه بخشی از جنبش‌های اجتماعی شکل‌دهنده شرکت‌های تعاونی در قرن گذشته را پایه‌گذاری کرده‌اند و هر شرکت تعاونی ممکن است به قدر اندکی وابسته به نهضت‌های اجتماعی جدید باشد، همان‌طور که در گذشته بوده است. بنابراین، شرکت‌های تعاونی و افرادی که به پیشبرد آنها تمایل دارند، باید توجه خود را بر نهضت‌های اجتماعی موافق و همسو با خود، متمرکز کنند. شاید پیوستگی با جنبش‌های اجتماعی اینچنینی راهی برای تأسیس شرکت‌های تعاونی جدید و یا احیای انواع قدیمی آن باشد.

نتیجه‌گیری

طراحی و مدلسازی شرکت‌های تعاونی به عنوان بخشی از جنبش‌های اجتماعی، یکی از جنبه‌های پیچیده نظریه مربوط به این شرکتهاست که باید به ذهن بسپاریم تا در این روش، سازمانها را به شکل ساختاری مستقل و خودمختار در نظر بگیریم، بلکه به عنوان مؤلفه‌های جزئی و تغییرپذیر در درون نظام‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی که نقشی فعال دارند، بنگریم. از جوانب گوناگون، وجود چنین سیستم‌هایی پیچیده اثبات می‌شود، با این حال، عنصر اصلی بر روابط پویا، متقابل و بیشتر روی ساختارهای ثابت تأکید دارد. یک گام در این جهت، حرکت از یک دیدگاه صرفاً نهادی از شرکت‌های تعاونی به دیدگاه نهادی - همانند دیدگاه نهضت دولتر - است که تأکید بر ایدئولوژی و عمل گسترده و شرکت‌های تعاونی مستقل از محیط دارد. برای سازمان‌های اجتماعی و اقتصادی مثل شرکت‌های تعاونی، تأکید بر روابط، محتوا، ایده‌ها و رفتارهایی است که تأکید بر فرهنگ دارند.

مطالب نقل شده در خصوص تاریخچه و سابقه شرکتهای تعاونی کاملاً متفاوت است، ولی این حق افراد است که بدانند آیا همه اینها از لحاظ دانشگاهی اهمیت بالایی دارند یا خیر و آیا این متون به درستی روابط پیچیده میان شرکتهای تعاونی و جنبشهای تاریخی را ترسیم می‌کند یا خیر؟ برای پاسخ به این پرسشها به نظریه دولتر باز می‌گردیم. دولتر یک مورخ نیست، بلکه فردی است که در توسعه کار نقش مهمی داشته است. علاقه زیاد او به جنبشهای اجتماعی از شکستهای بزرگ شرکتهای تعاونی کشورهای در حال توسعه در نیم قرن اخیر ناشی می‌شود؛ شکستهایی که بسیاری از کارگران و نظریه‌پردازان را متقاعد ساخته است که شرکتهای تعاونی ناکارآمدند. به گفته وی، مشکل کار به دلیل بدفهمی بخشی از سازمانهای توسعه بین‌المللی و ستادهای (کارکنان) آنها از تاریخچه موفقیت نهضت‌های شرکت تعاونی در کشورهای توسعه یافته است.

Archive of SID

Surf and download all data from SID.ir: www.SID.ir

Translate via STRS.ir: www.STRS.ir

Follow our scientific posts via our Blog: www.sid.ir/blog

Use our educational service (Courses, Workshops, Videos and etc.) via Workshop: www.sid.ir/workshop